

Skötselplan för naturreservatet Borgaberget i Askersunds kommun

Borgaberget. Foto: Emil Pagstedt-Andersson.

Skötselplanen upprättad 2019 av Åsa Forsberg. Fastställd av Länsstyrelsen 2019-11-18.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt att tillgodose behov av områden för friluftsliv.

Områdets naturskogar, kärr, bäckar och andra ingående naturtyper och dess biologiska mångfald ska bevaras och utvecklas.

Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer ska lämpliga åtgärder vidtas för att underlätta för friluftslivet.

Syftet ska i huvudsak tillgodoses genom att områdets naturtyper med dess flora och fauna utvecklas fritt genom intern dynamik och andra naturliga processer.

Åtgärder kan komma att vidtas för att eliminera förekomsten av exotiska träd och buskar och invasiva växt- eller djurarter.

Borttagande av konkurrerande eller inväxande träd i anslutning till särskilt värdefulla trädindivider eller trädgrupper kan komma ifråga.

Administrativa data

Objektnamn	Borgaberget
NVR-id	2051219
Skyddsform	Naturreservat
Beslutsdatum	2019-11-18
Län	Örebro län
Kommun	Askersunds kommun
Läge	5 km sydväst om Askersund
Fastigheter	Del av Bro 7:1
Area	32 hektar, varav 30 ha produktiv skogsmark
Naturtyper enligt Vicnatur	Skogsmark 30 ha, vatten 2 ha

Naturförhållanden

Skogen vid Borgaberget utgörs i huvudsak av barrblandskog, naturskogsartad barrskog samt björk- och alsumpskogar. Bestånden varierar från mer eller mindre lövrika granbestånd på mark av hög bonitet till rena hållmarker där tallen är det dominerande trädslaget.

En mindre andel av naturreservatet består av den prioriterade skogstypen kalkbarrskog. I denna del finns kärleväxter som t.ex. lind, hassel, blåsippa, trolldruva, smultron och myskmadra.

Medelåldern i naturreservatet ligger runt 100 år men på hållmarkerna är bestånden betydligt äldre där tallar mellan 150 - 300 år förekommer rikligt. Skogen har mycket fin interndynamik vilket bitvis skapat stora mängder död ved, utom på hållmarkerna där tillgången är mer sparsam.

Terrängen är mycket kuperad, förkastningsbranter, rasbranter och blockområden växlas med bäckar, skog och våtmarker till anmärkningsvärt varierad mosaik. Skogen i samspel med områdets topografi och dess stora inslag av sumpskog gör att vissa partier är rika på fuktkrävande lavar och mossor.

Friluftsvärden

Något svåråtkomligt, p.g.a. avsaknad av större vägar, men relativt tätortsnära, med ett avstånd av ca 5 km från Askersund ligger naturreservatet Borgaberget.

För den som tar sig tid att söka upp platsen väntar omväxlande och vacker natur. Borgaberget är starkt kuperat och rymmer inom sin relativt begränsade yta både sevärd natur- och kulturvärden. Inom naturreservatets gränser ryms bl.a. berg med branta lodytor och milsvid utsikt, rasbranter, stora flyttblock, tjärnar, bäckar, våtmarker och gammelskog. Strax söder om naturreservatet finns också en intressant kulturhistorisk lämning i form av en fornborg. Resterna av borgen kan nu ses som stenvallar högst uppe på berget söder om det nu bildade naturreservatet. Även denna del hyser höga naturvärden och Länsstyrelsen planerar att utvidga naturreservatet med detta område. Borgen omges till stor del av branta stup och blockrika rasbranter och är placerad så att man har vidsträckt utsikt över Tiveden.

Historisk markanvändning

Förutom den gamla fornborgen uppe på Borgaberget är spåren av mänsklig aktivitet få. Här och var ses dock spår efter äldre dimensionsavverkningar.

Inslag av enstaka enar och enligt historiska kartor ett tidigare ganska glest trädskikt indikerar att ett visst skogsbete kan ha bedrivits för många årtionden sedan.

Prioriterade bevarandevärden

Naturen i Borgaberget är mycket variationsrik, inte minst p.g.a. sin topografi. Bergens krön och sydsidor är magra och hyser stor variation i fråga om temperatur och luftfuktighet beroende av det aktuella vädret. Sommartid är dessa partier ofta torra och varma. Vid basen av bergens nordsidor finns den andra extremen. Här är jorddjupet större, marken fuktigare och solinstrålningen låg eller obefintlig. Detta skapar stabilare förhållanden med jämna och låga temperaturer, samt jämn och hög luftfuktighet sommartid.

Dessa skillnader i höjd, temperatur, skuggighet, luftfuktighet och bördighet m.m. tillsammans med lång skoglig kontinuitet och närvaron av lodytor, block, gamla träd, död ved, bäckar, lokar och våtmarker gör att platsen erbjuder en mångfald av livsmiljöer för olika artgrupper.

Borgaberget hyser också ovanligt många skyddsvärda arter. Bland dessa kan nämnas tretåig hackspett, spillkråka, tjäder, järpe, duvhök, knärot, korallrot, svartbräken, vedtrappmossa, stor revmossa, granticka, tallticka, ullticka, orange taggsvamp, motaggsvamp, kattfotslav, glansfläck och brunpuddrad nållav.

Inom en radie av 2,5 km finns ytterligare två naturreservat med liknande naturtyp som Borgaberget vilket stärker de enskilda naturreservatens långsiktiga funktionalitet.

Källor

1. Artportalen, www.artportalen.se, Artdatabanken och Naturvårdsverket.
2. Häradskartan
3. Ekonomiska kartan 1950-tal

Plandel

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet har indelats i två skötselområden:

1. Skog
2. Friluftsliv

Skötselområde 1, skog (32 ha)

Skogen i Borgaberget utgörs i huvudsak av gammal naturskogsartad barrskog. Uppe på de magrare bergpartierna domineras trädsiktet av gamla tallar medan de lägre partierna i de flesta fall domineras av gran. Lövinblandningen varierar men är störst vid blöta partier, i form av björk och al, samt vid branter där björk, asp och rönn är de vanligaste lövträden. I reservatets södra del är marken bördigare och påverkad av någon mer basisk jord- eller bergart. Även detta område är dominerat av gran men har inslag av ovan nämnda lövträdsarter samt enstaka förekomster av lind och hassel.

Medelåldern i skogsbestånden är ca 100 år men i de högre talldominerade partierna är skogen betydligt äldre och många tallar har en ålder på mellan 150 – 300 år. Platsen är förhållandevis rik på död ved, både stående och liggande. Mest död ved finns i de mer bördiga partierna medan dödvedsförekomsten är mer sparsam men ofta långlivad på de magrare markerna.

Bevarandemål

Arealen skog, inklusive vatten och våtmarker ska vara minst 32 hektar. Småskaliga naturliga processer, t.ex. åldrande, avdöende och omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Skogen ska bestå av olika trädarter till följd av naturlig störningsdynamik och succession. Trädsiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas gamla träd, liggande död ved och stubbar, stående döda eller döende träd. Typiska arter: tallticka, tjäder, ullticka, kattfotslav och brunpudrad nållav.

Skötselåtgärder

- Vid behov friställa naturvärdesträd genom avverkning eller ringbarkning. Exempel på träd som bör gynnas är träd som är mycket gamla, grova, hyser bohål eller värdefulla arter samt vissa särskilt värdefulla lövträd.

Skötselområde 2, Friluftsliv

Reservatet ligger 5 km sydväst om Askersunds samhälle. Platsen hyser vacker och dramatisk natur samt lämningarna av en fornborg vilket borde tilltala besökare. Samtidigt är naturreservatet svårtillgängligt p.g.a. att det ligger en bit ifrån större vägar. Framtida besöksfrekvens, och därmed behovet av stigar och skyltning bedöms därför vara liten. Därför kommer, förutom gränsmarkering, endast informationsskylt om naturreservatet uppföras enligt bifogad karta.

Bevarandemål

Naturreservatet ska ge allmänheten goda möjligheter att uppleva naturreservatets natur- och kulturvärden. Besökare ska kunna orientera sig och hämta kunskap om reservatet genom aktuell informationstavla.

Skötselåtgärder

- Informationstavla med karta ska sättas upp vid plats enligt skötselplanekartan.
- Tillsyn och underhåll av informationstavla.
- Eventuellt anläggande och underhåll av stig och ytterligare informationsskyltar enligt skötselplanekarta.

Övrigt

Förvaltning

Reservatsförvaltare är Länsstyrelsen i Örebro län.

Reservatsgränsmarkeringar

Reservatets gränsmarkeringar ska underhållas i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.

Uppföljning

Uppföljning av bevarandemål

Uppföljningen av bevarandemål och syfte kommer att ske inom länens obligatoriska uppföljning – Block A – och beskrivs i Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Örebro län.

Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder sker. Effekter av restaureringsåtgärder som kostat mer än 200 000 SEK, som är finansierade av sakanslaget och syftar till att stärka bevarandestatusen i

naturtyper i Habitatdirektivets bilaga 1 eller för arter i bilaga 2 ska följas upp inom länens obligatoriska uppföljning. Ytorna där åtgärderna genomförts ska följas upp separat så att åtgärdens effekter kan mätas.

Uppföljning av friluftsliv

Uppföljningen av friluftsliv kommer att ske enligt Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Örebro län. Planen är i dagsläget inte färdigställd.

Skötselplanekarta för naturreservatet
Borgaberget
i Askersunds kommun
Beslutsdatum 2019-11-18
Dnr 511-4182-2014

Naturreservat
Informationstavla

